

2019 – A 1. szám tartalomjegyzéke:

Címlap/hátlap: 40 éves a Magyar Kodály Társaság

Címlapterv: Gál Benedek

Könyvbemutató a Kodály Zoltán Emlékmúzeumban (Márkusné Natter-Nád Klára)	3-4. oldal
A 40 éves Magyar Kodály Társaság ünnepi programja – Meghívó	5. oldal
Szőnyi Erzsébet életművét ismerte el a Nemzetközi Kodály Társaság (Dr. James Cuskelly)	6. oldal
V. Regionális Kórustalálkozó Jászberényben (Thormanné Husznay Mária)	7-8. oldal
Kórustalálkozó – Az Acélhang Férfikar 145 éves (Gerenday Ágnes)	9-11. oldal
A 35 esztendő Solymári Szokolay Bálint Nőiakar ünnepi hangversenye (Márkusné Natter-Nád Klára)	11-13. oldal
A népzene megjelenése Bárdos Lajos zenei elemző írásaiban, 3. rész (Dr. Fehér Anikó)	13-15. oldal
Fiatalkarvezetők Versenye Lantos Rezső emlékére – Versenykiírás	16. oldal
Fiatalkarvezetők II. Országos Versenye Kardos Pál emlékére – Versenykiírás	17. oldal
Regionális Kórusfesztivál Egerben (Dr. Kis Katalin)	18. oldal
Egy kis technika 137. (Bruckner Adrienne)	19. oldal
Énekhangképzési ismeretek – Tanfolyam (Bruckner Adrienne)	19. oldal

Országos karvezető konferencia II.

Helyszín: Debreceni Református Hittudományi Egyetemen
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.

2019. február 9. szombat

A KÓTA Felnőtténekkari Bizottságának rendezvénye

PROGRAM:

8:30 - 9:20	Regisztráció	14:15-15:15	Karvezetés kurzus Durányik Lászlóval és Dr. Kiss Csabával
9:30 - 9:50	Megnyitó, köszöntők, közös ének	15:15-15:25	SZÜNET (mozgáspihenő)
9:50 - 10:50	Dr. Pásztor Zsuzsa előadása: Kovács-módszer	15:25-16:30	Karvezetés kurzus Durányik Lászlóval és Dr. Kiss Csabával
10:50-11:35	Kottakiadók tájékoztatása, bemutatkozása	16:30-16:45	Összefoglaljuk a műveket, megkérjük a kurzus vezetőit, hogy vezényeljék el nekünk a műveket
11:35-11:55	SZÜNET (mozgáspihenő)	16:45-17:15	Szakmai nap zárása, kottabörze, kötetlen beszélgetés
11:55-12:05	Zemlényi Katica rövid beszámolója a CD kiadásról az amatőr kórusok világában.		
12:05-12:55	Durányik László előadása: Műsorösszeállítás		
13:00-14:15	Ebédszünet, kottabörze		

A karvezetés kurzusra maximum 20 aktív résztvevőt tudunk fogadni az első 20 regisztrált jelentkező személyben.

A regisztrációs emailben a következőket kérjük megjelölni:

1. név
2. munkahely / iskola
3. van-e kórusa, ha igen milyen típusú (nőiakar, vegyeskar, gyermekkar stb.)
4. aktív résztvevőnek jelentkezik igen / nem
5. milyen szólamot énekel (S, A, T, B)

Az 5. pontra azért van szükség, mert a résztvevők fogják a műveket megszólaltatni a kurzuson. A kurzus anyagát a regisztráció után emailben megkapja minden jelentkező.

Regisztrációs díj: 1000 Ft/fő, melyet átutalással előre kell befizetni (részletek az emailben történt jelentkezés után)

Jelentkezési határidő: 2019. január 20.

Kapcsolattartás, regisztráció: karvezetokonferencia2@gmail.com

ZeneSzó

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA - lapja XXVIII. évfolyam.

A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára

Tagjai: Kéry Mihály, Kocsis Klára, Ruthner Judith, Vajna Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes

A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az íráskor szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közölték nem használhatók fel.

Kiadja: A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkár

A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.

Előállítja: Gál Béla 2112 Veresegyház, Ráday u. 132-134. E-mail: aslreklam@gmail.com Tel.: (+36-30) 250-2416 HU ISSN 1215-0436

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.

E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444

Egy példány ára 300,- Ft Előfizetési díj egy évre 3000,- Ft (10 szám)

Negyven éves a Magyar Kodály Társaság

KÖNYVBEMUTATÓ A KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMŰZEUMBAN

2018. december 16. Márkusné Natter-Nád Klára bemutatja a könyvét

Szeretettel köszöntöm megjelent kedves vendégeinket. Ünnepi megemlékezésünkön, Kodály Zoltán mai születésnapján szeretnénk bemutatni A Magyar Kodály Társaság Hírei keretében megjelent, Negyven éves a Magyar Kodály Társaság című kiadványunkat. Az elmúlt 40 év eseményeiből adtunk közre válogatást, melyben találkozik a múlt és a jelen.

Talán megdöbbenő a borítólap színe! Megszoktuk a fehéret, de az első 6 évben ez a most látható szép kékes-zöld szín jellemezte a lapot, erre szerettünk volna visszaemlékezni. Richly Zsolt grafikusművész kértük fel a borító megkomponálására. Ő is részese 40 éves hagyományunknak. A 80-as évek elején Szabó Helga 3-4. osztályos ének-zene tagozatos tankönyveit illusztrálta, az egész ország megismerhette a nevét, éveken át dolgoztunk együtt, örülök, hogy most személyesen köszönhetjük.

Most a páva-motívummal örvendeztetett meg minket. Hogy milyen nagy ennek a jelentősége, szeretném felolvasni Járdányi Pál szövegét, mely megnyitja könyvünknek.

„Röpülj páva...”

„A páva-dallam nem egy a sok közül, de a magyar népzene régi stílusának fő dallama. Mintha a stílus szíve, magja, központja lenne. Sugárzásának erejét a dallamok százain, ezrein észleljük.

Egyszerű, világos, de sűrített tartalmú dallameszme: valóságos jelképe a magyar népzeneének.”

Járdányi Pál

(Járdányi Pál, Kodály Zoltán tanítványa, főmunkatársa a Magyar Tudományos Akadémia Népzene Kutató Csoportjának, korai halála nagy vesztesége a magyar népzene tudományának.)

Ezt követően a könyvben Olsvai Imre hosszabb tanulmánya következik „Kodály és a Páva dallam” címmel.

Az első nagy fejezet: *Emlékezés a kezdetekről*. Köztünk élő nagyjaink, Szőnyi Erzsébet és Eöszé László emlékeznek és tesznek tanulóvalomást a múlttól. Hogy is kezdődött?

1978 áprilisában alakult meg a Magyar Kodály Társaság. De ezt már megelőzte 3 évvel a Nemzetközi Kodály Társaság, melynek 1975-ben Kecskeméten tartották alakuló ülését. – De még egy fontos előzményről kell megemlékeznünk.

Az 1964-ben Budapesten tartott ISME konferenciáig léphetünk vissza. Annak a sikerei felhívták a figyelmet a magyar zenei nevelés eredményeire. Fél évszázaddal ezelőtt, 1968-ban tartották Magyarországon az első Zenei Nevelési Konferenciát. Szőnyi Erzsébet vetette fel a gondolatot, Németországban szerzett tapasztalatai alapján alkalmasnak látta az időt egy hazai seregszemlére. Még Kodály Zoltán életében, 1967 februárjában kezdődött a tervezés. Győr városa vállalta a rendezés jogát. A gondos előkészületeket követően 1968 nyarán 600 fős részvétellel megtartott Konferenciát hatalmas siker koronázta.

– Még vagyunk néhányan, akik emlékezünk erre.
– Több alkalommal rendeztek újra Konferenciát, majd néhány évi hallgatás és szünet következett, de utána új lendületet kapott és 2017-ben már a 9. Zenei Nevelési Konferenciát rendezték Győrben.

Amerikában 1969-ben Denis Bacon, Erdei Péter közreműködésével megalapította a Kodály Musical Intitutot. Itthon pedig Kodály Zoltánné kezdeményezésére Kecskeméten 1970-ben megszervezték az első Nemzetközi Kodály Szemináriumot. Ez utóbbi eseményekről a könyvben olvashatják Ittzés Mihály beszámolóját.

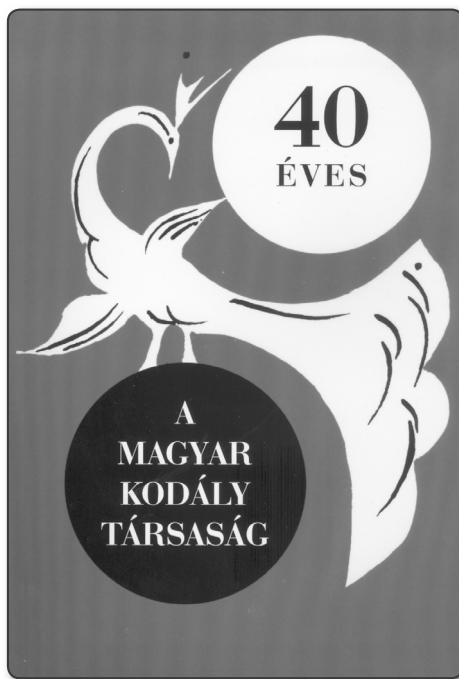
Tovább haladva, a 40 évet áttekintve felsorolásra kerülnek a Közgyűlések, mégpedig időrendben valamennyi. Az Elnökök, Társelnökök, Elnökségi tagok, Tiszteletbeli tagok neveinek felsorolásával. – Voltak aggályaim eközben, hogy ez a sok név talán fárasztó az olvasónak – kértem is véleményeket, de egyöntetű volt az állásfoglalás, hogy erre mindenki kíváncsi, hogy kik voltak a tagok, kik vettek részt a munkában stb. – Hát eleget tettem a közakarathoz, úgyhogy mindenki felidézheti jól ismert tanárait, kollégáinkat.

Most tisztelettel megemlítem elnökeink nevét, mindegyikük egy idő múltával lemondott tisztségéről, úgy követte őt a megválasztott új elnök.

Első elnökünk Szokolay Sándor 1978 – 1993, őt követte Bónis Ferenc 1993 – 2007, azután Szőnyi Erzsébet 2007 – 2012, majd 2012-től Ittzés Mihály vállalta az elnöki tisztséget. 2018 májusában Kertész Attilát választották a Magyar Kodály Társaság elnökének.

– Kérem adjuk meg a tiszteletet a holtaknak, elnökeinknek, Szokolay Sándornak és dr. Ittzés Mihálynak, és mindazon szerzőknek, akiknek írása itt szerepel a könyvben, de már nincsenek közöttünk: Járdányi Pál, Olsvai Imre, Bárdos Lajos, ifj. Bartók Béla, dr. Nagy Miklós, Benczéné dr. Mező Judit és dr. Nádaszy Alfonz. – egy perces néma felállással adózzunk emléküknek.

Most pedig örvendjünk az élőknek, köszöntsük a jelenlévő Szőnyi Erzsébetet, Örökös Tiszteletbeli Társelnökünket. És aki ugyan nincs jelen, de lélekben velünk van, Bónis Ferencet, volt Tiszteletbeli Elnökünket, és Eöszé Lászlót, Ő Társaságunk doyenje és egyúttal Kodály Zoltán életrajzíróinak doyenje. A könyvben, a beszámolómban majd olvashatják, hogy

milyen sokat tett a Nemzetközi Kodály Társaságért és a Magyar Kodály Társaságért.

Itt szeretném megemlíteni, hogy az első Közgyűlésen tiszteletbeli taggá választották Kodály Zoltánné Péczely Saroltát, akit hamarosan Örökös Tiszteletbeli Taggá választottak. Ő a kezdetek óta minden ünnepi eseményünket megtisztelti jelenlétével, figyelemmel kíséri, támogatja munkánkat, állandó élő kapcsolatot tart a Nemzetközi Kodály Társasággal, Kodály munkásságát, emlékét,

jelentőségét felidéző küllhoni eseményekkel.

Nagyon sok ünnepi rendezvényünk volt idehaza az évtizedek során. Külön cikk foglalkozik a könyvben a Kodály évfordulók, Nemzetközi Konferenciák és Zenetudományi ülések témájával, ugyancsak pontos időrendi sorrendben, az előadók felsorolásával. (Mondhatom, már segítséget is kértek tőlem e témában, neves előadók, nem emlékezve pontosan, hogy a Kodály Társaság rendezésében „hol és mikor is tartották az előadásukat?") Nem volt nehéz a válasz, a HíreK 40 éves archívuma tartalmazza az eseményeket.

A Társaság megalakulásával egyidőben határozta el az akkori elnökség az események írásbeli rögzítésének szükségességét. Az év végére elkészült az 1979 januárjában megjelent A Magyar Kodály Társaság Hírei első száma, Bónis Ferenc szerkesztésében. Ő 8 évig gondozta a Híreket, lemondása után néhány évig Csík Miklós vállalta, jómagam 1993 óta vagyok szerkesztője a Híreknek.

Igy immáron 25 éve az emlékezetem is támogatja ezt a munkát, bár apróbb pontatlanságok előfordulhatnak, ezért előre is elnézést kérek. A könyvben a statisztikai felsorolásokat követi az a tarka kaleidoszkóp, amely a 40 év írásaiból ad válogatást. Feleleveníti a régi emlékeket, beszámol új eseményekről, és bemutatva a Tagcsoportok munkáját körbejárja az országot. Szóba kerül a Társintézményekkel való kapcsolat, és egy rövid Kitekintéssel pillantunk Kodály Zoltán zenei nevelési eszméinek a nagyvilágban elért sikereire.

Ha a Bevezetésben megemlítettük a Magyar Kodály Társaság Híreit, stílusosan a befejezés a Nemzetközi Kodály Társaság az IKS, az International Kodály Society Bulletinját mutatja be. Alapítója Eősze László, majd néhány év múlva Vandulek Lili kapcsolódott a munkába. Bár ő most már Ausztráliában él, de változatlanul biztos támasza a Társaságnak; Jerry Jaccard professzorral szerkesztik a Bulletin-t, az Interneten tartva a kapcsolatot szinte az egész világgal.

Végül legyen egy lírai, szívhez szóló befejezésünk. Békés-Tarhosról többször esik szó a kötetben. Az a 8 év, amíg működött Gulyás György vezetésével az első Énekesiskola, maradandó mély nyomokat hagyott minden növendékében, jelenleg is vannak közöttünk „egykori diákok”.

Kodály Zoltán többször meglátogatta az iskolát, amelynek a költő Csukás István annakidején ugyancsak növendéke volt. Életre szóló élményt jelent számára Kodály Zoltánnal való személyes találkozása, többször mesélt már erről. Sajnos a könyvbemutatón nem tud jelen

lenni, de első kérésre írt egy verset jelen ünnepi kötetünk számára, szeretném ezt mindnyájukkal megismertetni.

Csukás István: *Negyven éve őrizzük Őt*

Negyven éve őrizzük Őt,
legyőzzük a múlt időt,
felidézzük szóval, tettel,
balzsamozó szeretettel.

Mert másképpen nem érdemes,
árva szívünk társat keres,
hasonló a hasonlóval,
halandó a halandóval.

És már tétován nem kutat,
mutatja az igaz utat,
melyre szívünk bízván léphet,
s a végén az öröklétet.

2018. október 12.

Köszönöm figyelmüket!

Márkusné Natter-Nád Klára

Az előadás előtt bevezetésként a Tutti Cantabile Énekegyüttes elénekelt a Repülj Páva, repülj... kezdetű népdalt.

A 40 éves Magyar Kodály Társaság ünnepi programja 2018, december 16-án

MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG - KODÁLY ARCHIVUM

MEGHÍVÓ

KOSZORÚZÁS, MEGEMLÉKEZÉS, KÖNYVBEMUTATÓ

Kodály Zoltán születésének 136. évfordulóján

2018. december 16-án, vasárnap 14 órakor a Kodály Emlékmúzeumban
Budapest, VI. ker. Andrásy út 87-89.

Program:

KOSZORÚZÁS - Koszorúzás az emléktáblánál

MEGEMLÉKEZÉS - Kertész Attila elnök ünnepi gondolatai Kodályról
Közreműködik a Tutti Cantabile Énekegyüttes Lániczky Edit vezetésével

A Nemzetközi Kodály Társaság Szőnyi Erzsébet professzor asszonynak a Prix D'Honneur díjat adományozza

ÚJ KIADVÁNYAINK BEMUTATÁSA:

40 éves a Magyar Kodály Társaság

Bemutatja: dr. Márkusné Natter-Nád Klára a könyv írója, összeállítója,
a Magyar Kodály Társaság Hírei főszerkesztője

Tizenhárom tanulmány Kodály Zoltán kórusműveiből

Bemutatja: Hartyányi Judit a könyv szerkesztője
A kiadványok a helyszínen kedvezményesen megvásárolhatók.

SZŐNYI ERZSÉBET ÉLETMŰVÉT ISMERTE EL A NEMZETKÖZI KODÁLY TÁRSASÁG

Kodály Zoltán születésének 136. évfordulója alkalmából, december 16-án vehette át Szőnyi Erzsébet professzor asszony a Nemzetközi Kodály Társaság Prix D'Honneur díját.

A laudációt Dr. James Cuskelly Nemzetközi Kodály Társaság elnöke írta, Dr. Nemes László Norbert a LFZE Kecskeméti Kodály Intézet igazgatója olvasta fel.

Tisztelt Professor Asszony!

Nagy örömmel és hálatelt szívvel gyűltünk ma össze, hogy átadjuk Önnek a Prix d'Honneur díjat. Ezzel a kitüntetéssel kívánjuk elismerni, hogy milyen rendkívüli mértékben és sokféleképpen hatott a zene minden területére mind Magyarországon mind nemzetközi területen.

Lehetetlen felmérni az Ön munkásságának hatását. Erőfeszítései nyomán kiváló tanárok, pedagógusok kerültek ki a kezei alól. A szellemi örökségként rendkívül sikeres zenei programok terjedtek el az egész világon számos iskolában és egyetemen.

Engedjék meg, hogy egy példával éljek. Minden évben vendégül látunk Ausztráliában egy csapatnyi tehetséges és elkötelezett magyar tanárt. Munkájukon keresztül megtapasztalhatjuk szakmai elődeik hatását, egészen az inspirációs forrásig. Szerencsés vagyok, hogy együtt dolgozhattam Magyarország egyik legkiválóbb tanárával, Kocsárné Herboly

Ildikóval például, aki rendkívüli pedagógus, és egyszerre képes táplálni a kiválóság iránti vágyat, és egyszerre kereteket adni ezen kiválóság eléréséhez. Úgy érzem, hogy az ő példáján és bölcsességén keresztül kapcsolatba kerültem Kodály filozófiájának alapjaival, és mélyebben megértettem megközelítésének intellektuális, zenei és emberi értékeit. Bár nem lehettem az Ön diákja, mégis vallom, hogy az Ön munkája a Kodály szellemében nevelt tanár-generációk képzésében az egyik legfontosabb erő, hogy Kodály gondolatai világszerte elterjedjenek. Az utóbbi évek nagyszerű lehetősége számomra, hogy személyesen megismerhettem Önt. Lenyűgözött a lelkesedése, az életszeretete, a kifinomult humorérzéke és éles értelme. Nem csoda, hogy hamar kialakult bennem az Ön iránti csodálat és szeretet. És nem csak bennem! Bárhol merül is fel az Ön neve, mindenütt ugyanazt a hatást váltja ki: mély tiszteletet, óriási munkája elismerését, valódi melegséget és őszinte szeretetet.

Kedves Szőnyi Erzsébet, a Nemzetközi Kodály Társaság vezetőségének és a világ minden tájáról való összes tagjának nevében őszintén gratulálok. Nagy örömünkre szolgál, hogy ezt a díjat átadhatjuk, és köszönhetjük Önt.

*Dr. James Cuskelly
elnök
Nemzetközi Kodály Társaság*

Prof. Szőnyi Erzsébet

a Nemzet Művésze, a Zeneakadémia nyugalmazott tanszékvezető tanára

1924. április 25-én született Budapesten. A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti tagozatának rendes tagja.

Díjai: Liszt Ferenc-díj (1947), Rózsavölgyi-díj (1948), Prix de Composition du Conservatoire, Paris (1948), Erkel Ferenc-díj (1959), Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (1993), Apáczai Csere János-díj (1994), Bartók Béla-Pásztory Ditta-díj (1995 és 2004), Kiváló Művész (2000), Pro Renovanda Cultura Hungariae Kodály-díj (2001), Magyar Örökség díj (2004), Kossuth-díj (2006), Prima-díj (2011), Nemzet Művésze (2014), a Prix D'Honneur (2018)

A Kodály Emlékmúzeumban tartott megemlékezés és díjátadó alkalmával két kötet is bemutatásra került. A Magyar Kodály Társaság négy évtizedes munkáját bemutató könyvet a szerző, valamint a kötet szerkesztője, dr. Márkusné Natter-Nád Klára mutatta be. Megjelent továbbá Hartványi Judit főszerkesztésében a *Tizenhárom tanulmány Kodály Zoltán kórusműveiből* című kiadvány is, amit szintén a szerkesztő mutatott be.

Az eseményen a Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusverseny nagydíjasa, a Tutti Cantabile Énekegyüttes lépett fel Lániczky Edit vezetésével.

V. REGIONÁLIS KÓRUSTALÁLKOZÓ JÁSZBERÉNYBEN „IN MEMORIAM BRAHMS, SCHUBERT, ERKEL”

A Cantate Nobis Énekegyüttes 2018. november 17-én rendezte meg a már hagyományossá vált regionális kórustalálkozót Jászberényben „In memoriam Brahms, Schubert, Erkel” címmel. A jubileumi V. Regionális Kórustalálkozó az előzőekhez hasonlóan a zenetörténet világhírű külföldi, illetve hazai zeneszerzőinek állított emléket. Johannes Brahms (1833-1897) 185 évvel ezelőtt született, Franz Schubert (1797-1828) 190 évvel ezelőtt, míg Erkel Ferenc (1810-1893) 125 évvel ezelőtt hunyt el.

A kórustalálkozón ebben az évben Magyarország négy régiójából (Észak-Alföld, Dél-Alföld, Észak-Magyarország, Közép-Magyarország) 15 kórus lépett föl. A kórusoknak legalább egy művet kellett énekelni a címben szereplő zeneszerzőktől.

A Déryné Rendezvényház aulájába belépve színes tablókát, az előző négy kórustalálkozó képeit, meghívóit, plakátjait láthatták a betérők.

Mint minden évben, most is ünnepélyes megnyitóval kezdődött a rendezvény. Hamar Nóra, a Cantate Nobis Énekegyüttes tagja köszöntötte az egybegyűlteket, Jászberény város képviselőit és a két meghívott szakmai vendéget, Dr. Kis Katalin karnagyot, az Eszterházy Károly Egyetem Énekzene Tanszékének docensét és Ember Csaba karnagyot, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnökét, a Magyar Kultúra lovagját.

A város képviselőjében Szatmári Antalné alpolgármester asszony üdvözölte a résztvevőket, és hivatalosan is megnyitotta a rendezvényt. Dr. Kis Katalin, aki már az első kórustalálkozón is a zsűri tagja volt, kiemelte a közös, felszabadult éneklés örömét, megemlíttette a fellépő kórusok magas számát, mely azt igazolja, hogy a jászberényi kórustalálkozónak évek óta pozitív visszhangja van.

A jubileumi kórustalálkozó két rendezvénysorozathoz is csatlakozott. Egyrészt a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének (KÓTA) Bázis programjához, másrészt a Kórusok Világnapjához. A Kóruszenei Világszövetség idén

is meghirdette a Kórusok Világnapját, amelyet 2018 utolsó hónapjaiban egy különleges évforduló tesz még fontosabbá. 1918. november 11. napja jelöli az I. világháború hivatalos befejezését, azét a „Nagy Háborúét”, amely tömeges pusztításával és rombolásával kitörölhetetlen nyomokat hagyott az emberiség emlékezetében, az emberiségbe vetett remény és bizalom tekintetében.

A KÓTA felhívást intézett a magyarországi kórusokhoz, csatlakozzanak ehhez a világméretű kezdeményezéshez november 11-től december 16-ig, Kodály Zoltán születésnapjának évfordulójáig kórushangversenyek, fesztiválok, adventi koncertek szervezésével. A Cantate Nobis Énekegyüttes Egyesület is csatlakozott ezen felhíváshoz az V. Regionális Kórustalálkozó rendezvényével.

A világméretű kezdeményezés angol nyelvű kiáltványát, Móczár Gábor fordításában, Kisné Csordás Erzsébet, a Cantate Nobis Énekegyüttes tagja olvasta föl.

„ÉnekeljeteK, kórusai e világnak!
Hangotok tán forrást fakaszt,
Hol üszkös romok tűzben állnak,
S dalotokból rózsák nyílnak,
Hol földet csata vérrel áztat.
Merre a szeretet magját vetitek,
Ott gyümölcsként majd remény támad.
Daloljatok a Szabadsághoz, hol a zsarnokság réme,
ZengjeteK az Egyenlőséghez, hol szegénység ébred,
S énekeljeteK a Testvériséghez, hol gyűlölet fészkel!
Ó, bárcsak éneKkel kormányozhatnátok e világot,
Hogy béke születhessen háborúk helyén,
S az ember megbecsülje magát e földtekén;
Számúzve börszínek és fajok gondjait
Testvérként szerethessük egymást újra,
És hangotokkal végre e bolygó is örömdalra gyúlna!”

A megnyitó befejezéseként az összkar Thormanné Husznay Mária, a Cantate Nobis Énekegyüttes karnagya vezényletével Bárdos Lajos – Vörösmarty Mihály Erkel szózata című kórusművét énekelte.

A hangverseny első részében a házigazda *Cantate Nobis Énekegyüttes* (karnagy: Thormanné Husznay Mária) után a gyöngyösi **Cantare Városi Vegyeskar** (karnagy: Józsa-Kalocsai Mária) lépett színpadra. A kórus most először vett részt a kórustalálkozón. A **Lajosmizsei Városi Kamarakórus** (karnagy: Berta István) már több alkalommal tett eleget meghívásunknak. A Nagykátáról érkező női kar, a **Városi Kórus** (karnagy: Szokolics Zsoltné) sem ismeretlen Jászberény zeneszerető közönsége számára. A **Salgótarjáni Pedagóguskórus** (karnagy: Baárné Dicse Zsuzsanna) és a jászkiséri **Pedagógus Női Kar** (karnagy: Gócza Lászlóné) is már több alkalommal volt a vendégünk. A hangverseny első részét a jászberényi **Déryné Vegyeskar** (karnagy: Ferencz Sándor) és a **Gödöllői Városi Vegyeskar** (karnagy: Pechan Kornél) műsora zárta.

Rövid szünet után folytatódott a hangverseny. A konferáló szerepét *Madarász Lajos*, a *Cantate Nobis Énekegyüttes* elnöke vette át.

Az „a cappella” műveket előadó hódmezővásárhelyi **Fandante Kamarakórus** (művészeti vezető: Melegh Tamás) után először üdvözölhettük az Egerből érkező **Agria Vegyeskart** (karnagy: Király Viktória). A szécsényi **Erkel Ferenc Vegyeskar** (karnagy: Lévárdi Beáta) és a hajdúböszörményi **Daróci Bárdos Tamás Vegyeskar** (karnagy: Gáll Péter) műsora után szolnoki kórusok - melyeket szintén most láthattunk először - fellépése zárta a kórustalálkozót. A **Szolnoki Kodály Kórus** pár év óta nőikarként működik. A kórust a karnagy, *Molnár Éva* más elfoglaltsága miatt *Juhászné Zsáka Katalin* vezényelte. A nőikar műsora után a **MÁV Férfikórus** (karnagy: *Juhászné Zsáka Katalin*), majd a **Kodály-MÁV Vegyeskar** (karnagy: *Juhászné Zsáka Katalin*) lépett színpadra.

A kórusok és karnagyaik mellett meg kell említeni a zongorakísérők nevét is, akik nagymértékben hozzájárultak a kórusok sikeres szerepléséhez: Csóka Károlyné (CNÉ, Jászberény), Marik Erzsébet (Gyöngyös), Sas Dániel (Jászkisér), Farkasné Szóke Tünde (Déryné Vegyeskar, Jászberény), Papp Gyula (Gödöllő), Ferencz József (Eger), Csuka László (Szécsény), Tóth Erika (Hajdúböszörmény), Barát-László Bernadett (Szolnok).

A „maratoni”, csaknem négyórás hangverseny végén *Ember Csaba* karnagy röviden összegezte a kórustalálkozó tapasztalatait. Kiemelte a *Nobis Énekegyüttes Egyesület* dicséretes és precíz szervező munkáját, a kórusok műsorának magas színvonalát, a kórustalálkozó „örömszene” hangulatát.

Madarász Lajos, a CNÉ Egyesület elnökének zárszavai után vidám hangulatú vacsora és baráti találkozó tette még emlékezetesebbé a jubileumi találkozót. A vacsorát követően lehetőség nyílt a karnagyok és a szakmai vendégek közötti, a kórusok fejlődését segítő, konstruktív beszélgetésre.

A 7 évvel ezelőtt alakult, házigazda *Cantate Nobis Énekegyüttes* karnagyaként elmondhatom, nem volt egyszerű feladat a 15 kórust, több mint 300 kórustagot „megmozgató” találkozó megrendezése. A karnagyokkal történő többszöri egyeztetés eredményeként gördülékeny, a kórusok változatos műsorának köszönhetően a közönség számára is élvezetes, igazi ünneppé, a zene és a kórusmuzsika ünnepévé vált ez a délután.

Mintegy összegzésként, visszatekintésként érdemes megemlíteni azokat a kórusokat is, amelyek az előző években vettek részt a kórustalálkozón: A Jászberényi Nagyboldogasszony Főtemplom Vegyeskara (karnagy: Beniczki Béla); Palotásy János Vegyeskar, Jászberény (karnagy: *Bedőné Bakki Katalin* †), *Ecsedi Péter*); Székely Mihály Kórus, Jászberény (karnagy: Cs. *Nagné Turi Márta* †); Lehel Vezér Gimnázium Férfikara, Jászberény (karnagy: *Deméné Ilonka Gabriella*); Jászapáti Városi Vegyeskar (karnagy: *Réz Lóránt*); *Sarlós Boldogasszony Kórus*, Budapest (karnagy: *Török Andrea*); *Grassalkovich Énekegyüttes*, Hatvan (karnagy: *Molnár Tamás*); *Liszt Ferenc Énekkar*, Baja (karnagy: *Makkai Gézané*); Érsekvadkert-i Pedagóguskórus (karnagy: *Gyimesi László*).

A rendezvény fő támogatói voltak: Nemzeti Kulturális Alap (NKA), Jászberény város Önkormányzata, Jászkerület Kulturális és Művészeti Közhasznú Nonprofit Kft., Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA).

A kórustalálkozókat a hagyományoknak megfelelően a jövőben is szeretnénk megrendezni. 2019-ben három jelentős zeneszerzőre emlékezünk: Joseph Haydn halálának 210. évfordulójára, Bárdos Lajos születésének 120., illetve Halmos László születésének 110. évfordulójára.

Kedves Karnagyok, Kórusok! Szeretettel várjuk az érdeklődőket **2019. november 9-én** Jászberénybe, a VI. Regionális Kórustalálkozóra!

Thormanné Husznay Mária

a CNÉ karnagya

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben

"Zengjen a legszebb nemes viadal....."

KÓRUSTALÁLKOZÓ A FENNÁLLÁSÁNAK 145. ÉVFORDULÓJÁT ÜNNEPLŐ ACÉLHANG FÉRFIKAR TISZTELETÉRE

Nosedá Károly, a két világháború közt élt zeneszerző-karnagy írta az Acélhang Férfikar számára a fenti énekes jeligét, amely így folytatódik: „...fenn a magasban szép acélos hanggal, könnyű a munka, ha lelkes a dal!”

Immár 145 éve szól ez a dal, bár a kórus tagsága értelemszerűen sokszor kicserélődött, a mai utódok éppoly lelkesen és örömmel énekelnek, mint elődeik annak idején.

Az **Acélhang Férfikar** Pest-Buda-Óbuda egyesülésének évében, 1873 nyarán alakult meg „Stahlton” (érchang, acélhang) néven a Józsefvárosban, a Magyar Állami Vasutak Gépgyárában. Első karnagya a zeneileg képzett *Bruckmüller Ágoston* volt. Kezdetben elsősorban németül énekeltek, majd fokozatosan álltak át a magyar nyelvű előadásra. Sok önálló rendezvény mellett részt vettek az országos dalversenyeken, amelyeken ezüst és arany minősítéseket szereztek,

1929-ben elnyerték Debrecenben a „Király” kategória első díját.

A két világháború között *Nosedá Károly* vezette az együttest 25 évig. 1945 és 49 között *Vásárhelyi Zoltán* Kossuth-díjas kiváló művész vette át irányításukat, aki megismertette velük Kodály, Bartók, Bárdos és más magyar szerzők műveit. Az Acélhang tagjai közül tizenketten tagjai voltak annak a válogatott énekkarnak, amely 1947-ben a walesi Llangollenben első díjat nyert a nemzetközi kórusversenyen.

Az állam 1959-ben egyesítette a Ganz Vagon- és a MÁVAG Gépgyárat, így a helyi két énekkar is összeolvadt (érdekesség, hogy a Ganz gyár kórusát *Mechwart András* alapította). Sok díjuk és kitüntetésük közül is kiemelkedik az 1971-ben Kiváló Együttes cím, vagy az 1993-ban Vasas Művészeti Nívódíj elnyerése.

A nyolcvanas évek vége előtt számos hasonló együttes működött, azonban a nagyvállalatok, gyárak a változás után megszüntették ezeket a kórusoknak a fenntartását. Ha átvette őket egy önkormányzat, vagy egy művelődési ház, akkor életben maradhattak, de sajnos nem sokan részesültek ilyen szerencsében. Az ugyancsak a megszüntetés szélére került Acélhang Férfikar megmeneküléséhez a XIII. kerületi Láng Művelődési Központ nyújtott segítő kezét 1999-ben, amikor az 1991-ben létrehozott Angyalföldi Láng Nyugdíjas Férfikórus mellé befogadta a kórust, és a két énekkart egyesítette *Gerenday Endre* kar-

nagy – a Láng Férfikar vezetőjének – irányításával. A Láng Művelődési Központ mind a mai napig példamutatóan gondoskodik a létszámában sajnos megfogyatkozott együttes fenntartásáról.

Az újkori történelem kiemelkedő pillanata volt, amikor Budapest Főváros Közgyűlése 2010 novemberében az Acélhang Férfikar részére Budapestért díjat adományozott „Budapest zenei életének és a kórus éneklési hagyományainak több mint egy évszázadon át történő megőrzéséért”.

Az egyesített **Láng-Acélhang Férfikart** 2011-ig vezette *Gerenday Endre* Csokonai-díjas karnagy, azóta a vezetője *Gerenday Ágnes*. Az énekkar rendszeresen fellép kórustalálkozókon, idősotthonokban, ahol nemcsak kórusműveket énekelnek, hanem a tagok egyéni produkcióikkal is megörvendeztetik közönségüket. Bár életkoruk inkább a 60-80 év közé esik, amikor fennállnak a színpadon, ma is a régi tüzzel szól a hangjuk és vallják: „addig érdemes énekelni és élni, amíg másoknak és magunknak örömet tudunk szerezni”.

A 145. év méltó megünneplésére az újjáépített Láng Művelődési Központ színháztermében került sor **2018. november 24-én**. A Férfikar három másik kórust hívott meg a találkozóra, mindegyik énekkar kötődik, ill. kötődött valamilyen formában a mostani kórushoz, mindenekelőtt egy ember, egy karnagy személye révén, aki, bár már nem lehetett ott testileg, valahonnan főnről minden bizonnyal örömmel látta, hogy együtt vannak, akiket olyan nagyon szeretett.

A résztvevőket *Radó Gábor*, a XIII. kerületi polgármesteri hivatal Szociális és Közművelődési Osztályának vezető-főtanácsosa, és *Décsiné Viszmege Ágota*, a Láng Művelődési Központ igazgatónöje köszöntötték meleg szavakkal. Az énekkarok is meghallgatták egymást, de a sok előkészületnek köszönhetően, szépszámú közönség volt kíváncsi a programokra.

A műsor első fellépő énekkara a **Solymári Férfikórus** volt. A Férfikórus 1969-ben alakult, ők a község legrégebben működő kulturális csoportja. Az énekkar működése során igen széles repertoárt állított össze: a XX. századi művek, a népszerű operakórusok, romantikus kórusművek és a régi zene nagy alakjainak művei mellett kortárs zeneszerzők művei is szerepelnek műsoraikon. A kórus a „klasszikus” dalanyag mellett gondot fordít arra is, hogy a solymári német nemzetiségi hagyományok ápolásának aktív részese legyen, ezért műsoraikon rendszeresen elhangzanak solymári sváb dialektusban előadott népdalok is.

A Férfikar több alkalommal járt külföldön, így szerepeltek már Ausztriában, Erdélyben, Felvidé-

ken Hollandiában, Lengyelországban, Olaszországban, Izraelben és többször Németországban.

Az elmúlt évtizedekben számos kórustalálkozón, versenyen és minősítéseken szerepelt Magyarországon és külföldön. Legutóbb 2009-ben kapta meg a Hangversenykórus minősítést. Rendszeres résztvevője solymári rendezvényeknek, mint a Hősök Napja vagy az Adventi koncertek. Elindítója és közreműködője volt a Solymár és Wüstenrot közötti partnerkapcsolatnak. Hosszú évekig volt az ének- kar vezetője Gerenday Endre Csokonai-díjas karnagy, aki az itteni tevékenységéért megkapta a Solymárért Érdemérmét is.

A kórus jelenlegi karnagya *Fábián Attila*, akit halaszthatatlan elfoglaltsága miatt ezen a délutánon *Németh Sándor* helyettesített, zongorán közreműködött *Katonáné Malmos Edit*.

A Férfikar igen sokrétűen állította össze műsorát. Két igényes kórusmű képviselte az a cappella műfajt, Gárdonyi Zoltán: Jere bé violám c. ihletett népdalfeldolgozása egyike a kórus kedvenc műsor- számainak, Szokolay Sándor pedig számukra írta a Janus Pannonius verseire készült Három epigramma c. virtuóz művét.

Arma Pál feldolgozásában bordalok hangzottak el ezután, kiváló hangulatba hozva a közönséget, majd a műsorban két operakórus következett, Verdi és Gounod operáiból. A hangulatos, szépen meg- valósított programot egy olasz nyelvű vidám kórusmű zárta.

A Láng-Acéhang Férfikar karnagya, *Gerenday Ágnes* másik kó- rusa, a **Budapesti Lantos Kórus** következett ezután. Daróci Bárdos Tamás Ünnepi kánonjával köszöntötték a jubiláns énekkart.

A korábban Budapesti Ifjúsági Kórus elődjét 1950-ben alapította Darázs Árpád és *Lantos Rezső* Liszt-díjas karnagy. Lantos Rezső ko- rán bekövetkezett haláláig, 1977-ig állt az együttes élén feleségével, Lantos Edittel együtt. 1977-től 1996-ig az énekkar vezetője *Strausz Kálmán* Liszt-díjas karnagy volt, majd 1996-tól az énekkar vezető karnagya *Gerenday Ágnes*, ez idő óta az énekkar egyaránt énekel oratóriumokat és a cappella műveket. Munkáját két év óta *Szarka Ta- más*, zeneakadémiai hallgató segíti másodkarnagyként. Az énekkar az utóbbi években többször sikeresen szerepelt Hollandiában, Svájc- ban, Csehországban, Lengyelországban, Erdélyben, Ausztriában és Franciaországban.

A kórus tíz éven keresztül rendszeres visszatérő vendége volt a salzburgi koncertévadnak. Talentum Énekkar néven nagy sikert arattak Bach, Händel és más szerzők műveinek előadásával.

Műsorukat Bárdos Lajos – Babits Mihály: A dal titka c. kórusmű- vének előadásával folytatták, a művet a szerző Lantos Rezső és ének- kara számára írta, de a jelenlegi kórus is repertoárján tartja, hiszen a költő gondolata minden énekes és kórus számára útravalóul:

„...Mindenik embernek a lelkében dal van és a saját lelkét hallja minden dalban, és akinek szép a lelkében az ének, az hallja a mások énekét is szépnek”.

Ezt követően az énekkar két Ave Maria feldolgozást szólaltatott meg: Liszt Ferenc latin nyelvű gyönyörű motettáját egy ma élő észt zeneszerző Arvo Pärt műve követte orosz/ósláv nyelven. Szintén észt zeneszerző volt Gustav Ernesaks, Éji fény c. műve Hegyi Imre magyar szövegével szép természeti képekkel eleveníti meg a varázslatos északi fényt, amely visszahozza az elveszítettnek tűnő boldogság emlékét.

Befejezésül ismét Bárdos-mű hangzott el, a Csillagvirág c. népdal- szvitet a szerző szintén Lantos Rezső számára írta 50 évvel ezelőtt, az énekkar ezzel a művel nyerte meg annak idején az arezzoi és a llangolleni versenyeket.

A műsort szintén egy vegyeskar folytatta, az **Óbudai Harrer Pál Idősek Klubjának Kórusa**.

A kórus 8 évvel ezelőtt alakult, egy idősek művészeti fesztiváljára, egyszerű alkalomra. A próbák hangulata, az éneklés öröme azonban

a fellépés után is együtt tartotta a társaságot, és az elmúlt évek alatt sokan csatlakoztak hozzájuk. Repertoárjukat igyekeznek minél színesebben ösz- szeállítani: Lully-tól Kodályig, spirituáléktól a nép- dalfeldolgozásokig énekelnek műveket. Elsősorban a III. kerületi idősek klubjainak rendezvényein adnak koncerteket valamint a Fő téri Civil napok és Advent Óbudán c. programokban vesznek rész önálló műsorral.

Az énekkar karnagya *Pataki Judit*, aki korábban a Budapesti Lantos Kórus elődjénél volt korrepeti- tor Lantos Rezső mellett, zongorán ismét *Katonáné Malmos Edit* segítette a kórus műsorát, aki – talán mondani se kell – szintén Lantos Rezső kórusában énekelte valamikor, és aki Gerenday Endrétől vette át a karnagy úr által alapított Kalevala Vegyeskart, amelynek a mai napig a vezetője.

Berthier Gloria c. műve után egy szép német népdalfeldolgozást hallott a közönség „A nap nyu- godni tér” címmel. Ezt követően Händel: Jöjj béke nyájás angyala c. kórusműve hangzott el, majd a kó- rus két spirituálét énekelte Tóth András feldolgozá- sában: Reménysugár, és Deep River. A szép műsort Dobray István két hangulatos népdalfeldolgozása zárta: a „Szürke gúnár” és az „A bajnai kertek alatt” méltán aratva nagy sikert a közönség körében.

Ezután következett az ünnepelt kórus, a **Láng- Acéhang Férfikar** műsora. Az első műsorszám előtt elhangzott az énekkar történetének ismerte- tése, egyúttal a kórus vezetősége hálás köszönetét fejezte ki a Láng Művelődési Központ igazgatójának, *Décsiné Vismeg Ágotának*, aki fenntartja és támogatja őket mind a mai napig.

Az énekkar műsorának első számaként Erkel Ferenc: Éljen a haza c. kórusműve hangzott el, tisz- telegve a hazai énekkari mozgalom megteremtője, Erkel Ferenc személye előtt.

Ezután Mozart: Varázsfuvola c. operájából a Bűvös csengettyű. c. kórusrészlet következett, az énekkar nagyon szívesen éneklte ezt a kórusművet, hiszen arról szól, hogy a zene útját állja a gonosz- nak, rossznak, és békét teremt az emberek szívében.

Verdi: Búcsú a hazától c. kórusműve a férfikarok egyik kedvenc száma, nem hiányozhatott a mostani műsorból sem.

Wolf Péter: Ave Maria c. kórusműve következett ezután, amelynek ihletett, szép szólóját *Balázs Gyula* énekelte, aki hosszú éveken keresztül magánéne- kesként is sok örömet szerzett a közönségnek.

Két a cappella kórusmű hangzott el a követke- zően. Az énekkar és karnagya egyaránt nagyon fontosnak tartja, hogy az énekkar ne csak kíséretes kórusműveket énekeljen, hanem a zongora támasz- téka nélkül is biztosan szóljon a kórus. Ezúttal ez nagyszerűen sikerült, Veress Sándor: Bárcsak mindig így volna c. kórusműve humorával, Bárdos Lajos: Kossuth-huszár tánca c. népdalfeldolgozása feszességével, és mindkét mű intonációs tisztaságá- val vívta ki a közönség elismerését.

Maros Rudolf: Háros felől c. népdalszvitjének

előadásában már ismét egyenrangú partnerként szólalt meg a zongora, az Ecséri lakodalmas zeneszerzője a kisebb formációkban is nagyszerűen gondolkodott.

Az énekkar befejezésül egyik kedvenc műsorszámát énekelte: „Kell még egy szó, mielőtt mennénk, Kell még egy ölelés, ami végig elkísér, Az úton majd néha, gondoldj reám, Ez a föld a tiéd, ha elmész, visszavár”. Koltay Gergely: „Kell még egy szó” c. dalának szóját a szintén nagy énekes múlttal rendelkező Mezei Róbert énekelte átél, szívhez szóló előadásban. Az énekkart Gerenday Ágnes vezényelte, zongorán közreműködött Katonáné Malmos Edit.

A 145. évfordulóhoz valóban méltó, szép hangversenyt Verdi: Nabucco c. operájának híres részlete, a Rabszolgák kórusa zárta va-

lamennyi fellépő énekkar előadásában, az összkart Gerenday Ágnes vezényelte. Jó volt részt venni ezen a délutánon közreműködőként és közönségként egyaránt. Az ünnepre való tekintettel nem szívesen gondolt bele senki: milyen kár, hogy megfogyatkoztak a nagymúltú, sok sikert aratott, közönségének sok örömet szerzett nagylétszámú férfikarok – az okok elemzése nem tartozik a mostani beszámoló témájához. Örülünk, hogy ezen a szép délutánon köszönthettük a fennállásának 145. évfordulóját ünneplő, tagjainak életkorát meghazudtolóan fiatal Láng-Acéhang Férfikart!

Gerenday Ágnes

A 35 ESZTENDŐS SOLYMÁRI SZOKOLAY BÁLINT NŐIKAR ÜNNEPI HANGVERSENYE

2018. október 14-én

„Jó a jót elindítani, megy az aztán már magától, nő és dagad, és – maga sem tudja, hogyan – valóság és erő lesz belőle.”
(Fekete István)

Solymáron az Apáczai Csere János Művelődési Ház zsúfolásig megtelt nagyterme fogadta a **Solymári Szokolay Bálint Nőikart**, akik ünnepi öltözékben méltóságteljesen vonultak a színpadra. Szokolay Sándor: *Énekszó, zeneszó* című kánonnal köszöntötték a közönséget.

A mű a kórus megalakulásával egyidőben született. 35 évvel ezelőtt, a megalakulásakor jelen volt zeneszerző, aki látván és hallván a lelkes énekelni vágyókat, ígéretet tett egy kánon komponálására. A mű néhány napon belül el is készült. Azóta is gyakran hangzik fel, szinte jellegjévé vált a kórusnak, kottaképe látható a meghívón.

Az ünnepi műsor nagyon igényesen és látványosan volt megszervezve. Négy nagy egységre tagolódott a kórus produkciója, mely méltó módon mutatta be a kórus repertoárját. I. Gregorián ének és egyszólamú népének; II. Musica Sacra – 20 század; III. Házi zeneszerzőnk; IV. Magyar népzene. Közben vetített képek gazdag anyaga elevenített fel egykori eseményeket a kórus életéből. Nagyon impozáns volt, amint a kórus kétfelé válva levonult a színpadról, helyt adva a látványnak, a műsor során ezt többször megismételve.

A kórus életében az első mérföldkő, az első jelentős siker egy egyházzenei hangversenynek volt köszönhető, 1985 októberében. Ennek helyszíne az ősi, árpád-kori gyöngyöspatai műemléktemplom volt, ezt mutatta be a képsorozat. Erre a koncertre tanulta meg a kórus a gyöngyöspatai Graduale Sanctus tételét. Most egy felvételtől szólalt meg a mű, melyen Szokolay Bálint vezényelt. (Bálint bácsi Búcsúhangversenye - 1994.03.27.)

A műsor első részében egyszólamú egyházi éne-

kek hangzottak fel. A *Salve Regina* kezdetű Mária himnusz, majd két csángó dallam: *Boldogasszony anyánk*, és *Ó, Szent István dicsértésével*. Zárásként pedig Szokolay Sándor műve, a népének módjára komponált archaikus himnusz, a *Fohászzkodás a nemzet felemelkedéséért*, e mű szövegét is a zeneszerző írta, és a kórusnak ajánlotta. Vezényelt *Blazsek Andrea*, zongorán kísért *Mózes Krisztina*.

Ezt követően ismét helyt adott az énekkar a vetítésnek. A pillanat felvételek a kórus életét mutatták be. Hogy is kezdődött az énekkar élete, mit is rejt magában ez a 35 év?

Solymár évtizedek óta gazdag zenei élettel rendelkezett. Neves Férfikar, Vegyeskarok, Nemzetiségi énekkar nevesítette a község életét. Az addigi jól működő énekkarok mellett egy újabb színfolttal, a Nőikar létrehozásával kívánták bővíteni a zenei gazdagságot. Ezt az új szint a nőikari hangzás mellett a kórus újszerű repertoárja jelentette, melynek alapja a szakrális énekek és a magyar népzene lett.

Blazsek Andrea visszaemlékezése

„22 éves múltam, amikor életem egyik legnagyobb döntését hoztam 1982 decemberének elején, egy sötét adventi délutánon, séta közben Szokolay Bálint Bácsival Solymáron.

Egy kérdésre válaszoltam csupán. Egy igent mondtam. Egy igent arra, hogy szükség van a megálmódott kórusra, a közösségre, amiben élhet, ahol alkothat, tervezhet és szervezhet. Igent mondtam, Bálint Bácsi részéről a kórusalapítás gondolatára.

1983. január 27-én, csütörtökön este ½ 7-kor megilletődötten álltam szemben egy leendő énekkarral. Halványan itt kezdett bennem felsejleni, hogy nem egy fellobbanó vágy volt Bálint Bácsi részéről a kórusalapítás gondolata. Meggyőzőkészségét, személyes varázsát sokszor megtapasztaltam magam is. Alaposságát is ismertem már. Mégis rácsodálkoztam, hogy egy szűk hónap alatt össze lehet hívni ennyi kórusra vágyó énekest. Az időzítés is rá jellemző módon történt: 77. születésnapja előestéjére szervezte az első találkozást. Erről nem szólt. Később tudatosult csak bennem, hogy innentől két születésnapot ünnepelhetünk egyszerre.

Ez az első ünnepélyes találkozás a leendő kórustagokkal érdekes volt. Ők mindannyian ismerték egymást, én csupán az egykori gyermekkar tagjait. Ők egykor iskolatársak voltak, sokan énekeltek is már együtt, Kelemen Gréti néni kórusában...

A kezdeti idő nem volt könnyű. Hiszen próbára már nem annyian jártak el, mint ahányan a megalakulásakor jelen voltak. Csöndes, küz-

delmes hetek, hónapok következtek. Belső vívódások is persze: Vajon itt a helyem? Van ennek értelme? Meddig lesz erőm ezt csinálni? Az ígent mondás után bő két évvel tudtam magam számára megfogalmazni a választ a kételyeimre.

Ismét egy séta közben. Bálint Bácsi első önálló koncertünket tervezte Gyöngyöspatára. El is mentünk megnézni a helyszínt, s útközben Gyöngyösön sétálva, Bálint Bácsi lelkesedését hallgatva, egy keresztút stációja mellett megéreztem: addig fogom a kórust vezetni, amíg Ő él. Fogadalmat az ember magában is tehet, úgy hogy nem szól róla senki másnak. Ez itt így történt.

„Az Úristen hosszú életet örömben adott néki.” – Őt élte a kórus, a hetek számára próbától próbáig tartottak. Én meg közben szépen felnőhettem a feladathoz. Kórust vezetve lettem kórusvezető, újabb és újabb feladatokon érlelődve.

Amikor elkezdjük, nem gondoltam, hogy életem leghosszabbban tartó munkásságába vágok bele. Bennem mély tiszteletet ébreszt, hogy vannak olyanok – hétről-hétre most is próbára-járók – akik azon a bizonyos 35 évvel ezelőtti hideg januári estén is ott voltak. Néha elgondolkodom, mennyi kitarásra, bizalomra, alázatra, lemondásra volt szükség ahhoz, hogy ezt megtegyék. Mennyi lelkesedésre, hogy azt a lángot, melyet Bálint bácsi meggyújtott bennünk, megőrizték, és továbbadják azoknak, akik később kerültek közénk. Megköszönhetetlen. Egy bő évtizedig megadatott a közös munka öröme.

Az elmúlt 3 és fél évtized alatt rengeteg élményt gyűjtöttünk, számba venni sem lehetséges. Sokszor tudtunk önmagunk fölé emelkedni, szárnyalni, égre röppenni, és tudtuk egymás kezét óvatosan megfogva egyikünknek-másikunknak a biztonságot megadni, amikor az élet a nehéz pillanatokhoz hozta...

Tanúi lettünk egymás életének, egy családias közösségben. Oly sok helyen, oly sokféle helyzetben voltunk együtt. Harsány jókedvben és ritka szép csöndes pillanatokban. Minden lelkiállapotunkra vannak zenéink, és minden zenénkhez kötődnek emlékeink. S ezek mással meg sem oszthatóak, csak azok értik meg, akik benne voltak. Belénk épültek, belénk égtek, bennünk laknak immár.

Ez tükröződik a tekintetekben, amibe annyira szerettek belenézni a közös muzsikálásaink alatt. Ezt a kincset, a szép, erőt és belső szépséget sugárzó – mindent elmondani tudó – tekintetet köszönöm meg mindnyájatoknak a mai napon, szeretettel, barátsággal, hálával!”

Az Énekkar ismét elfoglalva a színpadot, előadásában A Musica Sacra világában maradván, 20. századi magyar szerzők kórusműveit adta elő. Két Ave Maria, elsőként Bárdos Lajos, majd Szokolay Sándor alkotása, meghatóan szép előadásban. Ezt követte Kodály Zoltán tömör méltósággal megszólaló műve A 150. Genfi zsoltár. Vezényelt: Mózes Krisztina.

A műsor III. nagy egységét, a kiváló műsorvezető Dauner Domonkos a következő szavakkal

vezette be: „Szokolay Sándor a kórus zenei patrónusa volt, ő házi zeneszerzőnek vallotta magát. A nőikar számos hangversenyén nemcsak díszvendégként vett részt, hanem szeretettel vállalkozott a házigazda szerepére is. Solymár 2011-ben díszpolgárának választotta. A több mint három évtizedes zenei kapcsolat és barátság ideje alatt több, mint 30 kórustételt írt, és ajánlott a Nőikarnak. A **Dávid első zsoltára** a legutolsó ebben a sorban. Bemutatójára a szerző 80. születésnapján került sor, a városmajori templomban rendezett hangversenyen. A koncert történelmivé vált: ekkor vezényelt nyilvánosan utoljára. A hangverseny végén így búcsúzott a kórustól: „Ha én már nem leszek köztetek, akkor is így szeressétek egymást!”

Szokolay Sándor: *Dávid első zsoltára* című műve került ezután előadásra, a tisztán zengő, finom színeket megszólaltató Énekkar Blazsek Andrea vezényelte, zongorán Mózes Krisztina kísért.

Ezt követően virággal köszöntötték a család megjelent tagjait, Szokolayné Weltler Mayát és lányát Szokolay Orsolyát, aki kedves, közvetlen szavakkal mondott köszönetet a Nőikarnak és a kórusvezetőknek Andinak és Krisztinek. Szavaiból kiderült, milyen sokat jelentett számukra az a szeretet, amit minden alkalommal éreztek a kórus megnyilvánulásában, mint mondta: „...a láthatatlan világba távozott szeretteink Hozzátok szóló üzenetét is hallani vélem. Lelki feltöltődés a társaságokban lenni, a szemetekbe nézni, énekhangotokba elmerülni. Nem véletlen, hogy szeretett Nagyapám és drága Apukám is úgy ragaszkodott Hozzátok, mind legközelebbi családtagokhoz. ...A kis közösség összetartó ereje valóban csodákra képes. Közös örömeink többszöröződik, bánatunk enyhül és a legreménytelenebb helyzetből is van kiút. ...Solymáron Nagyapám, Apukám és mi is otthon érezzük magunkat. Köszönjük, hogy őrízitek emléküket, és hogy befogadtatok minket. Blazsek Andinak és a Nőikarnak köszönhetően egy nagy család vagyunk! ...Isten éltesen Benneteket nagyon sokáig mindannyiunk örömeire és okulására.”

Decemberben jelent meg a *Hogy is kezdődött?* – című könyv, a család kiadásában. A kötet a fiatal Szokolay Sándor és édesapja, Bálint Bácsi levelezést tartalmazza, a békéstarhosi tanulóévek alatt. Ezt a könyvet kapták – születésnap ajándékként – a kórus tagjai. Az Énekkar köszönetét, meghatóan mély átéléssel előadott énekével fejezte ki. Blazsek Andrea vezényelte a 3 imádságos éneket, melynek tételei: *A bajból való szabadulás imája*, a *Te Deum a hosszú életért* és az *Üdvösségért való fohászkodás*. A közönség meghatottan és nagy elismeréssel fogadta a megrendítően szép előadást.

A solymári Szokolay Bálint Énekkar műsorának befejező részében a Magyar népzene nyerte el méltó helyét, népdalfeldolgozások és népdalok kerültek előadásra. Bárdos Lajos a 20. századi kórusirodalom egyik legjelentősebb szerzője, rendszeres látogatója volt a solymári hangversenyeknek. Itt tudtuk meg a konferálás során, hogy egy ilyen alkalommal kapta az énekkar – talán az egyik legrangosabb elismerését: – „Bárdos tanár úr egy hangos – bravó – felkiáltással jutalmazta egyik műve előadását.”

A kórus ez alkalommal a *Bárdos Lajos: Tisza partján* című kórusművét adta elő, oly csengő, kiváló hangon, hogy most is méltó lett volna a szerző dicséretére. A jó hangulatot fokozta *Farkas Ferenc: Párosítója*. Majd a csángó-magyar népdalok világából került válogatásra egy *csángó népdalcsozor*, amit *Karai József* csángó népdalfeldolgozása az *Estéli nótázás* követett, a mű jól kidolgozott felépítése elérte a kiemelkedő sikert. Zongorán kísért: *Mózes Krisztina*, vezényelt: *Blazsek Andrea*. A szünni nem akaró tapsot, *Strack Évi* a kórus nevében mondott köszöntője szakított meg. *Bálint Bácsi* szavait idézte, aki 35 évvel ezelőtt, a nőikar megalakuláskor e szavakkal invitálta a kórusénekeseket:

„Szeretettel hívunk és várunk minden lelkes énekest, hogy a régi

barátok közösségében újra felcsendüljön az ének és hirdesse a szépet, a jót, a nemeset, az emberséget.”

A most a színpadon álló, jubiláló kórus közössége e gondolatok jegyében hívta maguk közé a közönség soraiból régi énekeseit, hogy befejezésül elhangozhassék Szokolay Sándor Hajnalköszöntője, a *Miniatur kantátából*. Zongorán kísért: *Blazsek Andrea*, vezényelt: *Mózes Krisztina*. A lelkes énekessel kiegészült kórus igazi örömmünneppé varázsolta azt a különlegesen szép ünnepi hangversenyt.

A köszöntések és ünneplések sora azonban ezzel még nem fejeződött be. *Blazsek Andrea* mondott

elsőként köszönetet karnagyársának *Mózes Krisztinának*. Együttal megbízva Őt a vezető karnagy tisztséggel, hogy ő maga visszavonulhasson a másodkarnagy tisztségbe.

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek nevében *Vadász Ágnes* adta át a KÓTA elismerő oklevelét a 35 éves Énekkarnak.

Ezt követte a helybeliek köszöntése. A Solymári Kórusok egymás után adták át ajándékaikat és szeretetteljes elismerő szavaikat a kiválóan működő Szokolay Bálint Nőiakar karnagyainak és kórustagjainak. Az alig szünni nem akaró tapsot, végülis a kertben felállított fehér terülj asztalkák mellett eltöltött vidám együttlét váltotta föl.

Kívánjuk, hogy ilyen erőben, egészségben, folytassa zenei küldetését a további évtizedekben, a Szokolay Bálint Nőiakar, a maguk és mások örömeire!

Márkusné Natter-Nád Klára

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK OLDALA

„Valami nagyon tiszta, friss levegő...”

A NÉPZENE MEGJELENÉSE BÁRDOS LAJOS ZENEI ELEMZŐ ÍRÁSAIBAN

III. rész

Bárdos Lajos munkásságának jelentős része kapcsolódik a magyar népzenehez. Vonatkozik ez műveire, de ismeretterjesztő és tudományos írásaira is. Születésének 120. évfordulójához közeledve írásomban ezeket a gyökereket tárom fel. Azt vizsgálom, hogyan érvényesül, mi módon jelenik meg ebben a hatalmas életműben a magyar népdal.

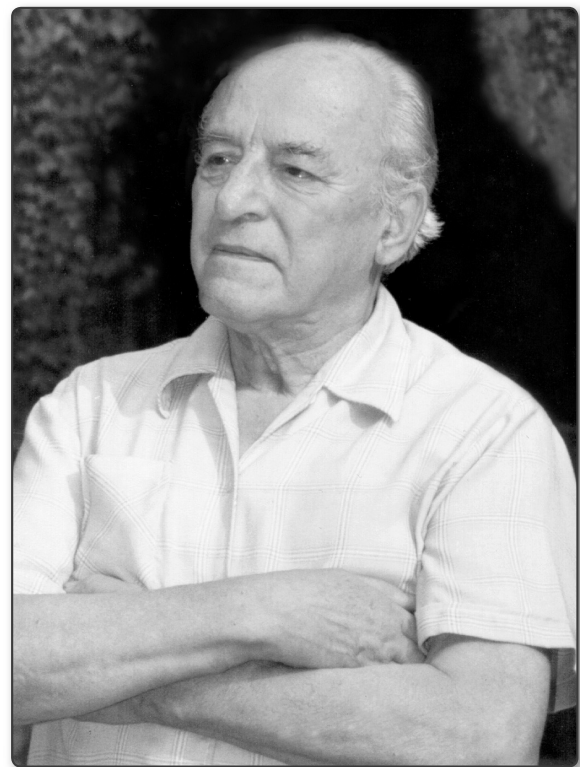
Harmónia

A magyar népzene alapvetően egyszólamú. Így innen példát nem vehetünk a többszólamúságra, legfeljebb a hangszeres zenékből. Bárdos Liszt zenéjét elemezve mutatja be a modális és a funkciós harmóniavilág jellegzetességeit, különbözőségeit. Nagy Olivér szerint a modális zeneelméletet csak tőle lehetett megtanulni, hiszen Bárdos mutatta ki, hogy ezek nemcsak a reneszánszra érvényesek, hanem későbbi korokra is. „És íme bebizonyosodik: az ó-épület építőkövei nemes, időálló anyagból készültek. Nem veszélyeztetik az újnak sem szerkezetét, sem tartósságát, de még stílusát sem.”

Nem népzenei az idézet, de kihagyhatatlan: Mozart G-dúr vonós-negyeseinek (KV453) középső tételét elemezve jut erre a megállapításra:

„A turista kvint-terazonként kapaszkodik föl a plagális meredeken d-mollból á-mollba, majd é-mollba, a mellékdominánsok autentikus „csákányát” mindenkor szilárdan belevágva a sziklafalba. De nem elég! Elhagyva a kirándulók otthonosabb övezetét, a diatónikus „növényzet-határt”, - elszántan tovább kapaszkodik. H-moll, sőt fizmoll... - és egy utolsó, még mindig nem fáradó lendülettel fent van a túra célpontján, a cisz-moll fennsíkon. Itt, e különös, ritka levegőjű, „holdfényes” tájon megpihen egy kissé a hegymászó..., hogy aztán a plató legmagasabb sziklájáról (Gisz-dúr hármás) megkezdődjék

a lesiklás. Mennyivel gyorsabb lefelé, mint fölfelé volt!” Vajon hogyan is lehet nem vele menni? Ki az a zenét tanuló, aki nem keresi azonnal elő a tételt és figyelni, majd tanulja meg az akkordsort?

Felhívja a figyelmet a magyar népdalok jellegzetes hangközlé-
péseire is. Meglátása szerint a 8., 5., 4. és 1. fokoknak van a legna-
gyobb jelentősége – akárcsak a klasszikus zenében. Az ok hasonló:
A fizika -fizika – írja, utalva ismét a felhangsorban elsőként meg-
jelenő hangokra.

Forma

Több írásában is kifejti, hogy bár két azonos dallamfél szólal meg
az ún. kvint megfelelést tartalmazó népdalokban öthangnyi ma-
gasságkülönbséggel, mégsem tekinthetjük ezeket a dallamrészeket
azonosnak. Más ugyanis a funkciójuk, az egyik nyit, a másik zár. Az
egy rendszerben való szolmizálást javasolja akkor is, amikor ebben
az esetben a pentaton hangsortól „idegen” hangok, a ti és a fá is meg-
jelennek. Bárdos elmagyarázza, hogy a pentatónia öt alaphangjából
(lá szó mi re dó) álló hangsor mellett létezik éles és tompa pentatónia
is, előző ti-vel, utóbbi fá-val egészíti ki a főhangokat. Mindeközben
tanácsot ad a legkisebbeket tanító tanároknak is, akiknek a dó-váltás
bizony segítségükre lehet a dallam szerkezetének könnyebb megér-
tetéséhez. Ezt mondja: „Amikor a tanítás során először fordulnak
elő ilyen népdalok, alkalmazzuk – Kodály példáját követve – első
lépésként a dó-váltást. Csak ne ez legyen a végső állomás.”

Példákkal illusztrált zenei írásainak egyikében állításának iga-
zolásául végső érvként ezt írja: „Még mindig kételkedsz ó Nyájas
Olvasó? Forduljunk tanúságtételért a leghivatottabb szakértőhöz.”
(Ti. Kodályhoz.) Ugyanakkor bátran felhívja a figyelmet Kodály
könyvének sajtóhibáira, de – korát meghaladva – magának a kodályi
gondolkodásnak a korhoz való igazítására is. A kétrendszerűség to-
nális biztonságáról szóló írásának végén összefoglalásul azt javasolja,
a két dallamfelet ne kezdjük azonos szolmizációs hanggal:

„-De hát Kodály tanár úr a bicinium-füzetekben is, máshol is al-
kalmaza a dó-váltást!

- Igaz. De ezek a gyakorlatok egy jó emberöltővel ezelőtt kelet-
keztek. Akkoriban igen fontos volt rámutatni mindarra, ami zenei
anyanyelvünkben sajátosan más az addig ismertekkel szemben...
Akkoriban ez volt a legjobb elindulás.”

Szokott humorával még ezt is hozzáteszi: „... ha egyáltalán mu-
száj mindig szolmizálni.” És szinte látjuk az összekacsintást szeretett
diákjaival.

Az arzis-tézis, más szavakkal emelés-letevés, indítás-érkezés,
nyitás-zárás jelenség a zene egyik alappillére. Számos kórusmű és
klasszikus zenei példa mellett Bárdos megmutatja ezt a népdalokban
is. A zene legmélyebb lényegéhez tartozónak tartja a leggyakrabban
kérdés-feleletként aposztrofált zenei jelenséget, és be is mutatja szá-
mos dallamrészletben. Rávilágít, hogy a kérdés, azaz a nyitás nem
feltétlenül emelkedő dallamvonal és nem feltétlenül a fordítottja a
válasz. Van tehát ereszkedő emelkedő is. (A Röpülj páva, Két szál
pünkösdrózsa kezdetű dalaink 2. sorában és még sokhelyütt.) Így
jut el a zenei mondathoz, majd a periódushoz. És ehhez kapcsol-
ja, ezzel magyarázza a magyar népdal egyik legfontosabb formai
elemét, a kvintváltást, a kétrendszerűséget, azaz a tökéletes kvint-
választ. Az ilyen jelenséget hordozó népdalok első felét domináns
magasságban lebegőnek tartja. (Megrakják a tüzet.) Ez is egy olyan
meglátás, amely szintén az ún. népzene és az ún. klasszikus zene
közti láthatatlan, de meglévő falat kívánja lebontani, és utal arra,
hogy zene csak egyféle van.

Bárdos köztudottan szintézisítő volt. Mégis a színeket hívja segít-
ségül, amikor a kvint transzpozíció különböző fajtáit meghatározza.
Ezekben a dalokban nemcsak a barokk fűgából ismert, a kifejezést
onnan kölcsönzött reális-tonális válasz létezik, amelyre Kodály is

felhívta a figyelmet, van még vikariáló (pentaton),
valamint harmonikus és modális válasz is. Mind-
ezeket népdal példákkal illusztrálva mutatja, nem
lehet nem elfogadni meglátásait:

- a) reális válaszban szerkezet is, színezet is azonos
marad;
- b) tonális válaszban a szerkezet megváltozik
(kvint-kvart csere);
- c) pentaton (vikariáló) válaszban is változik a
szerkezet, de úgy, hogy kvintre szext, kvartra
terc felel. (Ti helyett dó, fá helyett mi jelenik
meg.);
- d) modális válaszban a szerkezet marad, de
ennek színezete megváltozik, mintegy más
módusban jelentkezik.” Egy későbbi írásá-
ban ír még a harmonikus válaszról is, amely
esetében „téma-részlet és felelet befoglalható
egyazon elképzelt hármashangzatba.

A már említett heptatónia secundát is színek
- színeknek tekinti: ...ennek a második hétfokú-
ságnak a színei is hozzátartoznak Kodály zenei
nyelvezetéhez.

Az új stílusú magyar népdal egyszerűnek tűnő,
ám rengeteg izgalmat rejtő szerkezetéről ezt állítja:
Zár nyit – nyit zár: ez a négy sor zenei rendje. Pé-
ldának a sokak által ismert Gerencséri utca kezdetű
dalt állítja. Az első sor: zár, azaz megnyugtatóan
végződik, az első fokon. A 2. sor nyit, még akkor
is, ha csupán öt hanggal magasabban szól. A 3. sor
ismét nyit, majd a 4. természetesen lezárja a teljes
eddig játékot. Nyugodtak lehetünk: megértettük a
népdal szerkezetét.

De kapunk példát a zár-zár-nyit-zár formára is:
A jó lovas katonának kezdetű dallal. Ha így magya-
ráz a tanár, a betűkkel jelölt sorok (ABBA, AABA
stb.) életre kelnek, magyarázatot kapnak. További
példákkal illusztrálva elemzi az új stílusú népdalt,
minden formáját és minden jelenségét.

Főiskolai jegyzetének már a címe is hívogató:
Életet az énekbe! Formatan ez a javából, népzenei
példákkal. Népdalok és Bartók kórusmű részletek
segítségével mutatja meg az arzis-tézis jelenséget
különböző ritmus formákban, majd a zenei mon-
datot és az ezzel nem azonos periódust. A tanár
és az apa személyisége bújik elő záró gondolatai
bevezetéseképpen: Mindez talán nagyon is bonyo-
lultnak tűnhet!... Ne ijedjünk meg a feladattól. És
biztat, tanít, és tanít, biztat.

Prozódia, nyelv

Bárdos számára a magyar nyelv helyes hasz-
nálata mindig rendkívül fontos volt. Ő vezette be
a Zeneakadémián többek között a zeneprozódia
nevű tárgyat, ahol az elemzés módszerével figyelték
meg a hallgatók a helyes ill. helytelen szövegértel-
mezést a zeneművekben. Vicces, szórakoztató, de
egyben elgondolkodtató példákkal, a tőle megszok-
ott bárdosi humorral hívta fel a figyelmet korábbi
művek problémáira. Ugyanakkor elmondja: a nép-

zene prozódiaja alapvetően jó és természetes. De vannak kivételek: Népzeneinktől nagyon sokat kell eltanulnunk, de mindent, válogatás nélkül nem.

Hosszasan ír pl. a beszéd dallamáról. Egy nagyon egyszerű mondat: Pál volt itt frazeálási különbségeivel mutatja meg, a szöveg lejtése, dallamossága mennyi jelentésbéli variációt rejt. Természetesen itt is népdalsorok elemzésével erősíti meg mondandóját.

Közismert Kodály gondolata a többféle e hangzó bevezetéséről. Bárdos erről még árnyaltabban ír. Mesterkéltnak tartja, ha pl. fővárosi kórusok tájnyelven adják elő a feldolgozott népdalokat. Persze, ahogyan minden más, ez sem ilyen egyszerű. Példákkal mutatja meg, hogy vannak kivételek, vannak helyek és helyzetek, ahol maradhat egy-egy tájszó. Felhívja a fel a figyelmet arra a nyelvi hibára, amelybe sokan belebotlanak: Nem biciniákat énekelünk, hanem biciniumokat.

Alapvető dologra hívja fel a figyelmet, amikor ezt írja a magyar népdalok előadásával kapcsolatban: „A szöveg ne legyen szolgája a dallamnak, hanem a dallam legyen segítőtársa a szövegnek. A minél szebb, minél mélyebben ható, gyönyörködtető közlésnek.” Ismét a magyar népdal lényegére tapint: a szöveg határozza meg nemcsak a dallamépítést, de az előadásmódot is.

A tanár, a javító, a lektor

A népdal – népies dal körüli fogalomzavarra hívja fel a figyelmet egy írásában, az A csitári hegyek alatt kezdetű új stílusú népdalt elemzésével – a tőle megszokott pontos nagyvonalúsággal, a klasszikus zeneelméletben is használatos kifejezések segítségével. Megmutatja miért szebb, maradandóbb a népdal a másiknál.

Kodály műveiből vett idézeteken keresztül mutatja be a skálákat, kitér ezek megjelenésére a népzeneben is, de a különleges hangsorok ismertetésénél nem áll meg. Bemutatja ezeknek - kedvelt szavával - transzlokált változatait is. Így jutunk el pl. a Ta+Fi rendszerhez és a Re-dórhoz.

A lá-sor di-vel hangsor nála pikardiai, avagy „féldunántúli”. Már korábban is említi, hogy a pikardiai eol tulajdonképpen lehetne a dunántúli tercként ismert olyan lá-sor, amelyben a dó és a szó hang meg van emelve egy kicsit. Ám itt a szó marad a helyén. (Meggjegyzem, a dunántúli emelt tercű dallamok nagy részében is így van ez.) Bárdosnál ez a módusz tehát féldunántúli, és nem is jár messze az igazságtól.

Összefoglalás

Kodály mondta: „A népzenehez a legrövidebb út a zenei műveltség át vezet.” Talán ez a mondat illusztrálja legjobban Bárdosnak a népzenehez való viszonyát is. Egyik írásában Kodályt idézi szabadon: „Kodály szava diákkorunkban: „A népzene nem áll olyan nagyon távol a műzenétől, mint sokan gondolják.” Talán ez határozta meg,

innen ered erőteljes zeneelméleti gondolkodásának rávetítése a népzene szerkezetére. Úgy elemzi a népdalokat, mint a szimfónia tételeket. És így látja meg bennük az általános zeneit. Mindeközben az emberi oldalról, a magyar népdalok mondanivalójáról sem feledkezik meg.

Bárdos számos kifejezést hozott be a köztudatba, amelyeket a zenetanítás azóta is használ. Csak néhány ezek közül: vikariáló szext, éles és tompa pentatónia, nápolyi akkordok, feminin vagy masculin zárlat, vagy maga a heptatonia secunda, majd tertia. De a modális hangsor elnevezés is tőle származik. Láttató, jól érzékelhető kifejezések ezek.

Gyakran ad szövevényes, bonyolult matematikai magyarázatot, de úgy mint a kincskereső: olvasója kénytelen vele tartani és végiggondolni az egészet. Ha mégsem, ott az összefoglaló az írás végén, a lényeg abban is benne van, sokkal rövidebben.

Kodály és Bartók dallamépítését mintegy sokadik magyar dialektusterületnek tekinti. Dallamaikkal, zenei megoldásaikkal ugyanúgy példálózik mint a magyar népdalokkal.

Bárdos a zenét nem magyarázza, hanem éli. Természetesnek és alapvető szükségletnek tartja a hallható kincset, a muzsikát. Magyarázatai a lényeghez, a zene lelkéhez mutatnak utat.

Mit is ír a magyar népdalról Bárdos: „Nem a városok, úri szalónok, kávéházak pirosnadrágos magyarságú dalai ezek, hanem a föld népének évezredek kincsei. Sokkal gazdagabb annál, sokkal erősebb, változatosabb, művészibb, egyetemesebb.”

Bár a föld népe, a magyar parasztság mint társadalmi réteg ma nem létezik, a népdal sem természetes közegében és természetes módján él, üzenetének, örökségének megértéséhez, megfigyeltetéséhez Bárdos tanulmányai nagy segítségünkre vannak. Bárdos szereti a tananyagot és szereti a tanítványait, mi szórakozva tanulhatunk.

Szerencsénkre még köztünk van jónéhány Bárdos tanítvány. Félő azonban, hogy velük együtt ez a tanári stílus, ez a módszertan is el fog tűnni. Írásommal erre is szeretném felhívni a figyelmet. Bárdos Lajos népdalt magyarázó féltő szeretete, megalapozott, több oldalról is alátámasztott okfejtései még mindig nincsenek a tanárok és a diákok előtt. Nemcsak a zeneoktatásban, de más területeken is tanulhatunk tőle.

Dr. Fehér Anikó

Tisztelt Előfizetőink!

A lapunk 2018. évi 8-9-10. száma nem jelenik meg.

A 3 szám befizetett összegét a Magyar Posta Hírlapigazgatósága beszámítja a következő évfolyam előfizetési összegébe.

Fiatal Karvezetők Versenye egyetemi és főiskolai hallgatók részére

LANTOS REZSŐ EMLÉKÉRE

2019. április 7.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Karmester és Karvezető Tanszéke, és a Lantos Rezső Alapítvány meghirdeti a Lantos Rezső Karvezető versenyt. A verseny célja, hogy fórumot teremtsen a fiatal, egyetemi és főiskolai hallgatók részére ahhoz, hogy megmutathassák tudásukat, pártatlan szakértői bizottság előtt bizonyíthassák művészi, pedagógiai rátermettségüket. A versenyen részt vehetnek a magyarországi és határon túli, hallgatói jogviszonyban lévő, illetve 2017-ban vagy 2018-ben végzett fiatalok. A verseny helyszíne a Zeneakadémia Kupolaterme (Budapest, Liszt Ferenc tér 8), a verseny nyelve magyar.

ELŐDÖNTŐ:

- Időpont: 2019. április 7. vasárnap, 9.00-13.30-ig.
- Létszám: legfeljebb 12 fő, az elődöntőből 6 fő juthat tovább a döntőbe.
- Bemutató kórus: a Magnificat Leánykar (karigazgató: Szebellédi Valéria)
- A versenyzők összesen 12 percet próbálhatnak.
- Első feladat: a versenyzők egy művet lapról vezényelnek – ennek a kottáját a helyszínen, 1 órával a verseny előtt kapják meg.
- Második feladat: a 3 kötelező műből mindenki 1 darabot vezényel, a helyszínen sorshúzás dönti el, hogy a versenyző a megadott művek közül melyikkel foglalkozik. A sorsolt műnek egyszer egészében is el kell hangzania.

VERSENYDARABOK:

I. Lapról vezénylés – romantikus, XX. századi vagy kortárs szerző nőikari műve

II. Kötelező művek:

- Orbán György: O gloriosa
- Tóth Péter: Ubi caritas
- Tóth Armand: Rorate caeli

DÖNTŐ:

- Időpont: 2019. április 7. vasárnap 15.00-18.00 óráig
- Létszám: 6 fő
- Bemutató kórus: az Új Liszt Ferenc Kamarakórus (karigazgató: Nemes László Norbert).
- A versenyzőknek 20 perc áll rendelkezésükre a következő három feladathoz:
 - Minden versenyző elejétől végig vezényli a megadott reneszánsz darabot.
 - Lapról vezénylés: a verseny előtt egy órával kézhez kapott romantikus mű próbája.
 - A három kötelező kórusmű közül mindenki egy művet vezényel, sorshúzás dönti el, hogy a versenyző a megadott művek közül melyikkel foglalkozik.

VERSENYDARABOK:

I. Régizenei mű: Thomas Weelkes: Hosanna to the son of David

II. Lapról vezénylés – romantikus kórusmű vegyes karra

III. Kötelező művek:

- Kocsár Miklós: Háló, hasadj meg
- Kocsár Miklós: Májusi kétségbeesés
- Kocsár Miklós: Nunc dimittis

Tehát minden versenyző előre megadott 7 művel készül föl, és kategóriánként 1-1 művet a helyszínen kap kézhez.

EREDMÉNYHIRDETÉS ÉS DÍJKIOSZTÁS:

2019. április 7. vasárnap este, várhatóan 18.30 órakor, a Zeneakadémia Kupolatermében.

DÍJAK I. hely (a Lantos Rezső Alapítvány ösztöndíja)

II. hely (a Zeneakadémia Alapítvány ösztöndíja)

III. hely (a Kecskeméti Kodály Intézetért Alapítvány díja)

Közönségdíj, különdíjak

(Tájékoztatjuk, hogy amennyiben nem ösztöndíjszerű jövedelemmel is rendelkezik, úgy sikeres szereplése esetén a jövedelem mértékének függvényében a kifizetendő pénzdíjból a járulékok levonására kerülnek.)

A RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI

A versenyző postai úton elküldi a kitöltött jelentkezési lapot, az életrajzát és a tanszéki ajánlást.

A versenyzők az útiköltséget maguk fedezik. Jelentkezési díj nincs.

A kottákat kérésre a rendezők (a jelentkezés elfogadása után) postán küldik el a versenyzőknek.

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2019. február 18. (postai bélyegző)

Részletes felvilágosítás az LFZE Karmester és Karvezető Tanszékén kérhető:

E-mail: kutnyanszky.csaba@lisztakademia.hu

Postacím: 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 8. (Dr. Kutnyánszky Csaba)

Telefon: +3630 602-0841

FELHÍVÁS

Kardos Pál emlékére és megemlékezve Kocsár Miklós 85. születésnapjáról a Kardos Pál Alapítvány és a Szent-Györgyi Albert Agóra a KÓTA támogatásával meghirdeti a magyar nyelvű tanárképző intézmények hallgatói számára a Fiala Tanárjelölt Karvezetők II. Országos Versenyét.

A verseny ideje: 2019. február 23-24. (szombat-vasárnap)

A verseny helye: Szeged, Szent-Györgyi Albert Agóra, 6722 Szeged, Kálvária sgt. 23.

A versenyhez kapcsolódóan Kardos Pál emlékhangverseny lesz febr. 23-án 17 órakor a SZTE ZMK Fricsay termében Tisza Lajos krt. 79-81.

A VERSENY ANYAGA:

ELŐDÖNTŐ:

2019. február 23. szombat 12.00-15.30

KOCSÁR Miklós: Sub tuum praesidium

KODÁLY Zoltán: Táncnóta

Közreműködik a pécsi KODÁLY ZOLTÁN GIMNÁZIUM LEÁNYKARA

Karnagy: KERTÉSZ ATTILA

KOCSÁR Miklós: Beatus vir (vk)

KODÁLY Zoltán: Ének Szt. István királyhoz (kisebb vegyeskara)

Közreműködik a SZTE ZMK VOX UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS VEGYESKAR

Karnagy: KOVÁCS GÁBOR

A Kodály-művek kottája megtalálható az EMB kiadványaiban, illetve Kocsár Miklós Beatus vir

c. vegyeskara a Kontrapunkt Music, O vos omnes c. nőikara a kecskeméti Kodály Zoltán

Zenepedagógiai Intézet (KZZI) kiadványai között.

A VERSENY FELADATAI:

a) **Elődöntő:** (a feladatra 12 perc áll rendelkezésre)

- egy nőikarra írt mű próbája és vezénylése
- egy vegyeskari mű próbája és vezénylése

A versenyre jelentkezés feltételei:

- Hiánytalanul kitöltött, határidőre beküldött jelentkezési lap. (A jelentkezési lap küldhető levélben vagy e-mail-ben.)
- Érvényes diák jogviszony bármely hazai, ill. határon kívüli magyar nyelvű tanárképző intézmény ének-zene, szolfézs, zeneelmélet tanári szakán, és igazolt minimum két befejezett félév.
- Tanszékvezetői ajánlás.
- A regisztrációs díj (3000 Ft) befizetését igazoló csekkszelvény vagy másolata.

(A regisztrációs díjat a Kardos Pál Alapítvány számlájára kérjük átutalni:

Számlaszám: 11998006-02602718-10000018 - Erste Bank)

A jelentkezők közül a verseny művészeti bizottsága maximum 12 versenyzőt fogad el a beérkezett jelentkezési lapok adatai alapján. Előnynek számít a magasabb évfolyam, a küldő intézmény javaslatában megjelölt sorrend, korábbi karvezetői verseny-eredmény(ek), többéves önkéntes részvétel amatőr kórus(ok) munkájában. Tanszékvezetői ajánlás nélkül a jelentkezést nem vehetjük figyelembe!

Akiknek jelentkezését a művészeti bizottság elfogadja, az értesítéssel egyidejűleg részletes tájékoztatást kapnak a verseny lefolyásáról.

A létszám fölötti jelentkezők részére a regisztrációs díjat visszaküldjük.

A jelentkezés határideje: 2019. jan. 31.

A verseny zsűrije három országos és nemzetközi tekintélyű, elismert szakember. Döntésük végleges és megfellebbezhetetlen. A versenyzők előtt nagyképernyős kijelző mutatja a felhasználható időt. A versenyfeladatra felhasználható időt túllépni nem lehet. Az idővel való jó gazdálkodás az értékelés egyik szempontja. A versenyfeladatot akkor teljesítette a versenyző, ha mindkét kisorsolt művet vagy annak jelentős részletét érdemben próbálta, és legalább egyiket megállás nélkül végigvezényelte.

A zsűri ítélete alapján a döntőbe hat versenyző juthat.

A döntő első feladata lapról vezénylés. A lapról vezénylendő mű kottáját a döntő kezdése előtt egy órával kapják kézbe a versenyzők.

A belső hallással történő felkészüléshez külső segítséget nem vehetnek igénybe. A döntő megkezdésekor a kottákat beszédjük, és csak a feladat megkezdésekor kapják ismét kézbe. Ezt a művet nem próbálhatják, csak egyszer előlről végig elvezénylik.

Minden versenyző a részvételét bizonyító emléklapot kap.

A VERSENY DÍJAI:

I. díj: 100 000 Ft

II. díj: 75 000 Ft

III. díj: 50 000 Ft

A zsűri a díjakat belátása szerint megoszthatja.

DÖNTŐ:

2019. február 24. vasárnap 9.00-11.20

KOCSÁR Miklós: Jó szánút, jó fejsze

KODÁLY Zoltán: Isten kovácsa

A szegedi RÓKUS GYERMEKKAR

Karnagy: LIPTÁKNÉ KLEMENT ÁGNES

KOCSÁR Miklós: O vos omnes

KODÁLY Zoltán: Harasztosi legénynek

A szegedi BARTÓK BÉLA NŐIKAR

Karnagy: VALKAI DÁVID

b) **Döntő:** (a feladatra 15' áll rendelkezésre)

- egy nőikari mű lapról vezénylése
- egy gyermekkari mű próbája és vezénylése
- egy nőikari mű próbája és vezénylése

REGIONÁLIS KÓRUSFESZTIVÁL EGERBEN

Tudósítás az októberi fesztivál és minősítő hangversenyekről

2018 őszén újra egész napos kórustalálkozóknak adott otthont Eger. Bár a helyszín új volt, a szervezők is és a kórusok is a régi lendülettel készültek a hangversenyekre. A kóruskoncerteken kívül a program része volt még két előadás: Ember Csaba az iskolai kórusmozgalom újjászületésének lehetőségeiről és gyakorlatáról osztotta meg tapasztalatait, Dr. Kabdebó Sándor pedig remek ötleteket adott az operák iskolai tanításához. A rendezvény a Karnagyai Klubbal zárult, amelynek keretében értékes eszmecsere alakult ki a karnagyok között.

A hangsúly persze mindenekelőtt a kórusok szereplésén volt. Kilenc együttes jött el ez alkalommal, közülük három kórus kért KÓTA minősítést. Eljöttek és remekül szerepeltek a következő énekkarok: **Mezőkeresztesi Férfikar** (Zoller János vezetésével), **Concerto Harmonia Vecsés** (Gulyás Gergely vezetésével), az **Egri Fertálymesteri Testület Férfi Kara** (Dudás Anna vezetésével), az **Eszterházy Károly Egyetem kórusa** (Dr. Kabdebó Sándor vezetésével), **Karcag Város Vegyeskara** (Lór-Kerekes Ágnes vezetésével), és a **Cantus Agriensis Vegyeskar** (Gergely Péter Pál vezetésével).

A minősítést kérő kórusok közül a **Sonore Vegyeskar** Budapestről érkezett. Karnagyuk **Mohai Tibor György**. Műsorukban a zenetörténet minden korszakából igényes, szép darabokat mutattak be. Láthatóan kedvelik a kórusok ismert repertoár-darabjait (Lassus: Zsoldos szerenádját például), de szívesen belevágnak új „kalandba” is: a Beatles együttes Michelle című dalának szép feldolgozását is énekeltek. **GÁLAKÓRUS** minősítést kaptak.

A Zeneszó olvasói előtt bizonyára nem ismeretlen az egri családi kamarakórus, a Family Singers neve. A közelmúltból is komoly külföldi sikereket mondhatnak magukénak. Ehhez méltó módon énekeltek ez alkalommal is: mindent fejből, magabiztosan, könnyedén, a legfiatalabbat is bevonva a neki már megoldható feladatba. Előadásuk pontos, ugyanakkor muzikális. Vezetőik **Tóth Vilmos** és **Tóthné Vermes Zita**. **HANGVERSENYKÓRUS** fokozatuk nem volt vita tárgya.

Kellemes meglepetés volt a szintén egri **Andante Kamarakórus** szereplése. Eddigi munkájuk is igényes és szép volt, az utóbbi két esztendő alatt viszont mind hangjuk, mind előadásuk zeneisége nagyon sokat ért, szépült. Választott darabjaikban meg tudták mutatni sokszínű felkészültségüket. Igen szórakoztató is volt a műsoruk, amellet, hogy komoly színvonalú műveket énekeltek. A délszláv

népdalfeldolgozás sodró lendületének ugyanolyan sikere volt, mint Fauré: Cantique de Jean Racine című csodálatos művének. **FESZTIVÁLKÓRUS** minősítést kaptak, karnagyuk **Karnizsné Hócza Zsuzsanna**.

A kórusok mellett köszönetet kell mondanunk a szervező csapatnak, különösen pedig **Bimbó Zoltán**-nak, aki évek (évtizedek) óta motorja, fáradhatatlan központi figurája az egri kórusrendezvényeknek.

A változó (olykor nehezedő) körülmények között is megtalálja a lehetőségeket, melyek segítségével életben tarthatja ezeket a szép alkalmakat.

Remek dolognak tartom, hogy a részt vevő együttesek jórészt már ismerik egymást. Több alkalommal énekeltek Egerben, a hangversenyek után gyakran volt alkalom egy kis esti szerenádra, utána közös vacsorára, ismerkedésre. Régi barátként üdvözölték egymást a különböző városokból érkezett emberek. Szurkoltak és tapsoltak egymásnak, méltányolták egymás előadását. A zenei teljesítmény, a közös élmény mellett bizony ez is fontos és értékes része kórusmozgalmunknak. Köszönjük.

Dr. Kis Katalin

~ FELHÍVÁS ~

Tisztelettel kérjük Barátainkat és Pártolóinkat, hogy támogassák a KÓTA kulturális munkáját személyi jövedelemadójuk 1%-ával! Köszönjük!

Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA Adószám: 19660372-1-41

Egy kis technika... 137

A kóruséneklésben mit kell tenni azért, hogy az éneklőben, s általa a hallgatóban is, az a bizonyos testi-lelki jóérzés, az éneklés gyógyító hatása létrejöjjön? Vagyis, amikor a hangképző szervek tökéletes működése teljes érzelmi azonosulással párosul.

Ha visszamehetnénk a kóruséneklés kezdetéig, akkor valószínűleg megtalálnánk ezt a harmóniát, mert akkoriban a kórusdarabok nem voltak énektechnikailag nehezek, az éneklésre összegyűlő emberek saját maguk örömeire daloltak, spontán megszólaló hangjuk feltehetően a helyén volt, nem mozdult el természetes pozíciójából. Amint azonban megjelent a közönség előtt való éneklés, és a mind zeneileg, mind énektechnikailag nehezebb kórusművek, előtérbe került a perfekció igénye, s ez azzal járt, hogy éneklés közben először nem a lelki tartalommal foglalkoztak, hanem a zenei, interpretációs nehézségek legyőzésével, magyarul a darabok megtanulásával, kidolgozásával, stb. Csakhogy leolvasni, többször ismételve javíthatni, nagy figyelemmel vigyázni minden nehéz helyre, stb. lehet, hogy zeneileg helyére tesz mindent, csak épp a hangot nem. Az átélés, a mondanivalóval való azonosulás segítene valamelyest, de erre csak a próbafolyamat vége felé jut kapacitás, s addigra már a gyakorlás fáradtsága benne marad a hangokban. Hiába van rendben zeneileg, hiába énekel átlélesülten a kórus, a hangzás nem szép, az éneklőknek pedig a fizikai jó érzése nincs meg (az éneklés könnyedsége), s ezáltal a hallgatóban nem rezonál az élmény. Az énektechnika pont abban segít, hogy létre hozza a hangképző szervek természetes, jó működését, (amit spontán éneklésnél az érzelmi áradás idéz elő), miáltal a próbafolyamat jól képzett hangon zajlik, ami beépül a darabba, s az előadás során felszínre is kerül. Az énektechnika beemelése a próbafolyamatba nem csak a beénekléseket jelenti, hanem a technikailag problémát jelentő részek ki-gyakorlását, sőt, a karnagy zenei elképzeléseinek az énektechnikára való „lefordítását” is. Nem működik a felszólító módban közölt kívánság, hogy ilyen és ilyen legyen az adott rész, mert az amatőr énekesnek nincsenek technikai eszközei annak megvalósítására. Hanem kiemelve a helyéről a részfeladatot, hatékony segítő instrukciókkal kell kijavítani, s többször elismételve a gyógyító mozdulatot, begyakorolni. Tehát minden előadandó darabot ki kell gyakorolni énektechnikailag is. Így az előadás során a zeneileg hibátlan interpretációhoz jóleső hangzásélmény (jólesik csinálni, jól esik hallgatni) társul, amivel aztán a zenemű lelki, érzelmi, gondolati síkon szárnyalni tud.

Ha nincs ilyen énektechnikai „hozzáadott érték”, magyarul, ha valós hangképző munka nem folyik, akkor a testi – lelki egyensúly csak úgy valósul meg, ha visszatérünk a kóruséneklés, együtténeklés eredeti formájához: rendkívül egyszerű, hallás után megtanult zenei anyagot énekelünk (énekelünk), próbafolyamat nélkül, lásd Ringató, v. népdalkörök.

Dr. Bruckner Adrienne

Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek Bruckner Adrienne: Énekelni jó(l)! c. könyve alapján

2019. első féléve
Felelős: Dr. Vékassy Lászlóné
Cím: 1052 Budapest Vármegye u. 9.

Tel.: 06/20/353-3764
E-mail: vekassy@t-online.hu

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekhangképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekhangok kezelésének, fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.
- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangki karbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele: felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök: zenepedagógus, ének-zenét tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;
- aktív részvétel kamaraének mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2019. első felében

tanév közben: február 16., 23., március 2., 9., 23.

(jelentkezési határidő: febr. 3.)

április 6., 13., május 4., 11., 18.

(jelentkezési határidő: márc. 25.)

szünetben: június 24., 25., 26., 27., július 1., 2.

(jelentkezési határidő: június 10.)

A részvételi díj összege:

Csoportos és egyéni hangképzés: 40.000 Forint

Csak a csoportos foglalkozások: 30.000 Forint

Csak a csoportos gyakorlati foglalkozások: 10.000 Forint

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín:

Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület Vármegye utca 9.

A képzés nem akkreditált.

A továbbképzés

- foglalkozik az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű óravezetés, - kóruspróba, a mutálás problémái),
- tartalmazza a különböző korosztályok beéneklésmódszereit, gyakorlatait,
- egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.

Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi (8 óra)

